IN HET OFFENSIEF

Toespraak van de heer B. Roolvink, voorzitter van de AR Tweede Kamerfractie

Tijdens onze vorige deputatenbijeenkomst mocht ik een aantal opmerkingen maken over het vraagstuk van de geldontwaarding en daarna iets zeggen over de veranderingen die zich in onze partij voltrekken.

Ditmaal is het mijn bedoeling — nu ons land in het teken van de verkiezingen staat - in te gaan op de plaats en de taak van onze partij anno 1967.

Candidaatstelling

Het moeizame werk van de candidaatstelling is weer achter de rug. Deze periode wordt terecht de moeilijkste in het bestaan van iedere politieke partij genoemd. Wat verwachten wij van onze candidaten? Ik geloof, dat er veel overeenkomst is tussen de eisen die onze kerken stellen aan predikanten en de eisen die politieke partijen stellen aan Kamercandidaten. Zo las ik ergens aan welke eisen een predikant moet voldoen. Als wij predikant verwisselen met kamercandidaat, dan kan over vier jaar het volgende u tot leidraad dienen. Politieke partijen zoeken mannen en vrouwen met: de kracht van een adelaar
de zachtmoedigheid van een duif
de gratie van een zwaan
het doordringende oog van een valk
de trouw van een zwaluw
het nachtelijk uithoudingsvermogen van een uil
de energie van een specht
gepaard met de deftigheid van een pauw

en de taaiheid van een mannetjes gans

En hebben ze eenmaal zo'n vogel gevonden, dan verwachten zij dat hij leeft op het menu van een kanariepietje!
Een predikant heeft daarbij nog het voordeel, dat hij in ieder geval niet zondermeer afgedankt kan worden. Staat hij eenmaal in een gemeente - hetzij tot wederzijdse vreugde dan wel tot beider verdriet - hij wordt niet om de vier jaar opnieuw beroepen of afgedankt, zoals dit met een kamercandidaat wel kan gebeuren.

Bewogen jaar

Het jaar dat achter ons ligt zal als een fel bewogen jaar in de politieke geschiedenis geboekstaafd worden. De burger werd van dag tot dag via radio, televisie en pers op de hoogte gehouden. Ja zelfs tot in de nacht achtervolgen hem bij tijd en wijle deze media. Om slechts een greep te doen: spanningen en conflicten rond en in Vietnam, Brussel, Peking en Rhodesië. In ons eigen land een kabinetscrisis van ouderwets formaat en een verstoring van de orde in onze hoofdstad in een vorm en omvang, die ons land op de frontpagina van buitenlandse bladen bracht.
In onze samenleving - nationaal en internationaal - treden verschuivingen op van fundamentele betekenis en van een omvang als nimmer tevoren. Het zal onze taak zijn de oorzaken van deze verschuivingen op te sporen, vooral de geest die er achter zit.

Verschuivingen

Welke verschuivingen treden onder meer op?
Ik zou in dit verband op een drietal punten de aandacht willen vestigen.
In de eerste plaats op de verschuivingen in de communistische wereld en niet te vergeten in de ontwikkelingslanden. Vooral in de ontwikkelingslanden kan een hernieuwde onrust een voedingsbodem vormen voor nieuwe communistische infiltratie.
Vervolgens wil ik u wijzen op de belangrijke verschuivingen in onze westerse samenleving. Hier moeten wij met name constateren een toenemend protest tegen alle normen, die God aan het menselijk leven heeft gesteld. Er ontwikkelt zich een cultuur met sterk nihilistische tendenzen, een normloze democratie, een a- morele literatuur en een verachting van alle

gezag en orde. Alleen één norm schijnt onaantastbaar te zijn; de norm van een voortdurende jacht naar materieel gewin in alle lagen van de bevolking.

En tenslotte vraag ik in de derde plaats uw aandacht voor de verschuivingen in onze binnenlandse partij-politieke verhoudingen. Met groter kracht dan ooit tevoren wordt ons opgedrongen, dat het georganiseerde politieke handelen losgemaakt moet worden van het christelijk belijden. Het gevolg hiervan is veelal een wonderlijke vermenging van opportunistisch en dogmatisch denken en handelen.

Onze positie

Ik besef zeer wel, dat er in onze tijd meer verschuivingen optreden. Ook heel andere voorbeelden zouden te noemen zijn. Niet ontkend kan echter worden, dat er verschuivingen van fundamentele aard optreden. Wij zijn terecht gekomen in politieke stroomversnellingen waarin zich gevaarlijke draaikolken bevinden. Honend wordt ons in deze dagen voor de voeten geworpen, dat de christelijke partijen niets anders meer zijn dan restanten uit een ver verleden. Op de onlangs gehouden teach-in voor de V.P.R.O.- televisie sprak men onder stevig applaus over deze partijen als oud roest, dood hout enz. Zulke partijen — zo luidt het oordeel — zijn in deze dynamische tijd meer dan ooit ongeschikt om de grote uitdagingen van deze tijd te beantwoorden.

Wij weten dus waar wij naar het oordeel van anderen aan toe zijn.

Zo is in grote lijn onze positie in deze verkiezingsstrijd.

De stormloop van onze bestrijders dreigt hier en daar tot verwarring aanleiding te geven. Wij zijn in het defensief gedrongen.

Steeds weer geven wij een verdediging van ons bestaansrecht en onze bestaansgrond. Juist omdat wij in het defensief zijn - en dat zou kunnen wijzen op zwakte - worden de aanvallen van de bestrijders steeds scherper en ongenuanceerder.

Maar nu een vraag. Is onze positie werkelijk zwak? Men beweert het wel, maar is het ook zo?

Het wordt hoog tijd, dat wij niet alleen persoonlijk, maar ook collectief - en laat die stem klinken door heel ons land - op

deze vraag een ondubbelzinnig duidelijk en overtuigend „neen!” laten klinken. Onze positie is niet zwak. Wij moeten ons ook geen zwakte aan laten praten op dit punt.

Een christelijke partij, die waarachtig wil leven uit het heilige Woord van God staat niet zwak, ook vandaag niet. Het tegendeel is het geval. De zwakke positie is veeleer bij hen, die een directe band met het Woord van God afwijzen. Ik wil ook proberen te zeggen waarom.

Religieus karakter

Wat is het kenmerkende van al deze verschuivingen?

Is het niet dit, dat zij alle in de grond van de zaak van religieus karakter zijn? Dat geldt allereerst voor het communisme. Het communisme dient zich aan als een geloof; het kan dan ook alleen vanuit het christelijk geloof op de juiste wijze worden tegemoet getreden. Hetzelfde kan gezegd worden van de ontwikkelingslanden. Stamculturen en stamreligies vallen weg; er ontstaat een geestelijk vacuum. Ook hier geldt, dat alleen een waarachtig christelijke politieke partij in staat is de nood van deze volken naar hun werkelijke diepte te peilen.

Is ook de crisis in onze westerse samenleving niet allereerst van religieuze betekenis, vloeit ook deze crisis niet voort uit de geloofsafval van Jezus Christus als de levende Heer?

Daarom zal een niet-christelijke partij bij de beoordeling van de crisis in het westen altijd aan de oppervlakte blijven hangen. Zo’n partij kan niet doorstoten naar de wortel van de nood van vandaag, omdat die nood ligt in de afwijzing van het Bijbels

Evangelie. Zij falen juist hierdoor in het verstaan, het werkelijk verstaan van deze tijd.

Nu geloof ik, dat wij het bij deze constatering niet mogen laten. Integendeel, dat zou hoogst gevaarlijk zijn. Wij kunnen ook als christelijke politieke partij wel degelijk falen. Alle zelfvoldaanheid zij ons vreemd. De gevaren bedreigen ons niet alleen van buiten af, maar veel meer van binnen uit. Wij kunnen slechts enigszins gerust zijn wanneer wij aan tenminste drie voorwaarden voldoen.

Drie voorwaarden

In de eerste plaats aan de voorwaarde van een waarachtige Bijbelse gezindheid. Deze voorwaarde spreekt voor zichzelf. Christelijke politiek begint met eerbiedig luisteren naar God in Zijn Woord. In deze zin zou ik de radicaliteit van de christelijke politiek in de eerste plaats willen verstaan. Die radicaliteit heeft allereerst betrekking op het volledig, radicaal openstaan voor de Bijbelse boodschap. Het Woord van God is altijd geadresseerd, de boodschap bereikt ons persoonlijk, dringt door tot het hart.

Het is nog wel iets meer dan het uitdragen van een aantal revolutionaire geluiden, al zal het zeker ook betekenen, dat alles wat in ons persoonlijk- en gemeenschapsleven niet aan de eisen van dit Woord voldoet met inspanning van alle kracht bestreden moet worden.

Ook de samenlevingsorde waarin wij leven, behoeft de toets van deze boodschap. Wij mogen de bestaande orde dan ook niet rien als een doel in zich zelf. De architectonische critiek waarvan Kuyper sprak is ook vandaag actueel. Maar het betekent ook, dat wij dankbaar de wacht mogen en moeten betrekken bij alles dat als vrucht van deze christelijke politieke activiteit is ontstaan. Bij alle critiek op onze samenleving is er ook veel waar dankbaarheid past. Laten wij die dankbaarheid niet laten overschaduwen door de critiek die er ongetwijfeld mag zijn. Ik denk bijvoorbeeld aan onze vrije scholen en kerken, onze christe-

lijke organisaties, de geestelijke vrijheid - waarop de voorzitter vanmorgen zo indringend de aandacht heeft gevestigd - om maar niet meer te noemen.

Niet elke radicale verandering in de orde mag worden verdedigd op grond van de radicaliteit van het Evangelie. Alleen wat fout en zondig is zal moeten verdwijnen of veranderen. Wie verder gaat, doet aan de radicaliteit van Gods Woord eerder afbreuk dan dat hij die eerbiedigt.

De tweede voorwaarde is die van een vast richtsnoer voor ons beleid. Voor ons anti-revolutionairen komt hiervoor maar één maatstaf in aanmerking; die van de gerechtigheid. Het is de taak van de Overheid gerechtigheid te bestellen onder

erkenning van de eigen roeping van haar onderdanen. Artikel 4 van ons Beginsel- en Algemeen Staatkundig Program zegt, dat de Overheid geroepen is „de gerechtigheid te handhaven en de natie te regeren het volk ten goede."
Wordt hiermee ontkend, dat het liefdegebod zich ook tot het staatkundig leven uitstrekt? Met grote stelligheid zou ik willen antwoorden: dat wordt in geen enkel opzicht ontkend De eis der gerechtigheid is de staatkundige vertolking van het grote liefdegebod van Christus.
Daarom mogen wij het kompas van de gerechtigheid in het politieke leven nimmer opgeven of verdoezelen, met name niet in deze dynamische tijd.
Ik kom nu tot de derde en laatste voorwaarde, die ik zou willen noemen: de voortdurende bereidheid om binnen één partijverband met elkaar samen te werken. Wij moeten de zaken niet verdoezelen. Er zijn ook in onze kring verschillen. Ik hoop, dat deze zich beperken tot nuance-verschillen. Die zijn er overigens in alle partijen.
Maar het is juist het boeiende in een werkelijk christelijke politieke partij, dat daar een bodem is waarop mensen met soms uiteenlopende nuances elkaar kunnen vinden. Die bodem is-al- weer-het Woord, dat tot ons allen gesproken is. Alléén daar ligt de wortel van de echte bereidheid tot samenwerking. De A.R. Partij is nooit een partij geweest van een grauwe gelijkgeschakelde massa. Wij zijn mondige mensen en wij zullen dan ook ze-
kere accentverschillen in elkaar moeten verdragen. De duidelijkheid van het beleid heeft er in verleden en heden zelden of nooit onder te lijden gehad.
In een christelijke volkspartij zullen - wil het goed zijn - altijd zekere spanningen bestaan. Is het niet onze taak om het schijnbaar onverzoenlijke, het ongelijksoortige bijeen te houden en vooral bijeen te brengen?
Wij worden bovendien door de niet-Christenen ook in de politiek terecht op ons persoonlijk leven en op onze persoonlijke verhoudingen tot elkaar getoetst. Ook dat element van evangelische politiek mag nooit uit het oog verloren worden.
Onderweg
Wij zijn volk onderweg. Het leven om ons heen is in beweging. Christelijke politiek is altijd weer antwoord geven op de

ontwikkeling van de samenleving, die op weg is naar de grote dag van Christus. Wanneer weet ik niet, maar wij zijn op weg. In die zin zijn wij volk onderweg, ook met onze oude partij. Het is maar een stukje uit de wereldgeschiedenis, maar wij koersen allen naar een bepaald doel en onderweg naar die grote toekomst zal ook steeds weer een antwoord op de ontwikkeling moeten worden gegeven. Nu wij staan voor de stembus 1967, willen wij de strijd voeren met open vizier. Geen onnodige bestrijding van personen en partijen. In deze toespraak heb ik geen partij of persoon in critische zin willen noemen. Het gaat er om wat wij zelf willen. Dat moet voor ons zelf en voor ons Nederlandse volk allereerst duidelijk zijn. Wij zijn bereid ons volk en de wereld te dienen. De beste dienst die wij elkaar en ons land kunnen bewijzen is: met grote kracht en overtuiging uit te dragen, dat de boodschap van de Bijbel er één is van allesbeheersende politieke actualiteit. Trouw aan dit Woord wens ik u van harte sterkte toe in de korte, hevige, politieke strijd die ons te wachten staat.